

APLAN r landdistrikter

Det gode hverdagsliv leves i Vejen Kommune

2012

Vejen Kommune

Rådhuspassagen 3

6600 Vejen

E-mail: post@vejenkom.dk

www.vejenkom.dk

Fotos: Vejen Kommune,

Udarbejdelse: Udvikling Et Erhverv, Vejen Kommune

Lay out og tryk: Udvikling Et Erhverv, Vejen Kommune

Antal: XXX stk.

Udgivet: August 2012

Ordrenr.: XXXXX

TEMAPLAN

for landdistrikter

Den overordnede vision er, at Vejen Kommune vil være en attraktiv erhvervs- og bosætningskommune, der skaber rammer og muligheder for trivsel, kvalitet og vækst.

Det gode hverdagsliv leves i Vejen Kommune

Vejen KOMMUNE

2012

Forord

Hermed præsenterer Byrådet nu den anden udgave af Temaplan for Landdistrikter. Temaplanen er vigtig for Vejen Byråd, da halvdelen af Vejen Kommunes befolkning bor udenfor hovedbyerne, og derfor skal vi fortsat sikre en god udvikling i landdistrikterne gennem nye indsatser.

Der sker løbende forandringer i vores samfund. De skal mødes med nytænkning, så nye løsninger kan spire frem, og her skal vi alle bidrage. Forandringer kan også blive et opgør med gamle vaner, og nye netværk, nye ideer og mønsterbrud er helt nødvendige i en tid med begrænsede ressourcer, hvor alle ikke kan få alt, og hvor forskellige løsningsmuligheder må prioriteres.

For Byrådet er det meget vigtigt med en konstant og god dialog med Fællesrådet for Landsbysamfund og de 21 lokalråd som repræsentanter for beboerne i Vejen Kom-

munes landdistrikter. Samarbejdet mellem kommunen og alle de lokale ildsjæle skal medvirke til, at der hele tiden sker udvikling, som gør, at det er attraktivt at bo og leve i kommunens lokalsamfund.

Byrådet håber, at temaplanen anviser nye muligheder, og at den kan inspirere os alle i arbejdet for en fortsat udvikling af Vejen Kommunes landdistrikter og af kommunen som helhed. Det er Byrådets ønske, at det skal være muligt at leve et godt hverdagsliv overalt i kommunen med plads til forskellighed, men også med mulighed for at alle kan deltage i samfundslivet, uanset hvor de bor.

Egon Fræhr
Borgmester

Derfor laver vi en temaplan for landdistrikterne

Temaplanen for Vejen Kommunes landdistrikter følger op på den første temaplan, som blev vedtaget i 2008. Siden da er der sket en udvikling, hvor stort set alle de indsatser, der var beskrevet i den gamle temaplan, er blevet gennemført. I den samme periode er der endvidere i nogle lokalområder sket ændringer på rammebetingelserne, som betyder, at der er nu behov for at finde nye måder at løse tingene på i forhold til områdets udfordringer og muligheder.

Formålet med temaplanen er at anvise rammer og muligheder med udgangspunkt i den aktuelle situation, men også at pege fremad med nye ideer og forslag til nye indsatsområder, handlinger og målsætninger. I den sammenhæng har det været væsentligt for Byrådet at inddrage Fællesrådet og alle lokalrådene i arbejdet med

at lave temaplanen, så der er en fælles forståelse for og fælles opbakning bag de indsatser, der prioriteres i de kommende år i Vejen Kommunes landdistrikter. Det gælder uanset, om initiativet kommer fra kommunen eller fra nogle af de mange lokale ildsjæle i kommunens 21 lokalsamfund.

Men også udefra kan der hentes inspiration. Det er væsentligt, at vi inddrager alle gode inspirationskilder og kombinerer dem med vore egne ideer, så vi kan finde de bedste løsninger og dermed skabe de bedst mulige rammer for fællesskaber og for ”det gode hverdagsliv” overalt i kommunen. Eksempler på dette er Vejen Kommunes samarbejde med LAG-Vejen, deltagelse i PhD projekt om organisering og kommunikation udarbejdet af Malene Brandt Winther fra SDU, og interview

til en bog om nærdemokrati og lokalråd af Mogens Knudsen, hvor 8 kommuner er med som eksempler.

Som direkte udløber af ovennævnte inspiration, er der som forberedelse til temaplanen blevet undersøgt, hvordan arbejdet med landdistriktsudvikling i Vejen Kommune indtil nu har været organiseret samt hvilke ressourcer, der samlet set er afsat til at understøtte udvikling i landdistrikterne. Også kommunikationen mellem politikere, administration, lokalråd og borgere er blevet undersøgt. Organisering og kommunikation bliver nu beskrevet som et særligt indsatsområde i temaplanen for at sikre særlig opmærksomhed på disse forhold samt deres betydning for udviklingen i de kommende år.

Udfordringer og muligheder

Når mennesker bosætter sig i landdistrikterne, er det ofte et bevidst valg, fordi de ønsker at bo et sted, hvor der er plads og muligheder for udfoldelse. Derudover giver vore landsbyer gode rammer for et godt hverdagsliv, hvor folk kan finde tryghed, nærhed og gode fællesskaber. Mødesteder og tilgængelighed er væsentlige faktorer, men også omgivelserne og adgangen til naturen har stor betydning, når mennesker bosætter sig på landet.

Samtidig bevirker det at bo på landet, at de muligheder og servicetilbud, man har til rådighed i sin og familiens hverdag, er anderledes og ofte mindre tilgængelige lokalt. Som følge af, at befolkningstallet går tilbage i nogle områder, så vil det blive svært at opretholde såvel den private som den offentlige service alle steder.

Derfor bliver det en væsentlig udfordring for os alle at få skabt nye netværk mellem forskellige lokalsamfund, hvor man samarbejder på tværs af gamle sognegrænser og deles om faciliteter og servicetilbud.

De kommunale servicetilbud i lokalområderne sammen med et righoldigt kultur- og foreningsliv, præget af mangfoldighed og forskellighed og med rigtig mange frivillige aktører, er et godt udgangspunkt for at arbejde med nye fællesskaber.

Derved kan der forhåbentlig opstå nye fællesskaber og på længere sigt sikres en større bæredygtighed for kommunens lokalsamfund, så der fortsat er adgang til servicetilbuddene inden for en rimelig afstand.

Befolkningsudvikling

	1996	2006	2012
Vejen Kommune	40.602	41.551	42.785
Landdistrikter ^{x)}	13.106	13.057	12.531
Hovedbyerne	18.159	18.725	19.517
Lokalbyer ^{xx)}	9.337	9.769	10.737

x) det åbne land og sammenhængende bebyggelser på under 200 indbyggere

xx) nogle lokalbyer går frem og andre tilbage

Tabel - Kilde: Statistikbanken

Vejen Kommune vil med denne revision af Temaplan for Landdistrikter sætte fokus på, hvordan de kvaliteter, der er i landdistrikterne, kan understøttes. Derudover vil der være opmærksomhed på, hvordan vi i samspil med de lokale beboere kan håndtere, at strukturen omkring forskellige servicetilbud gradvist kan forandres. Her spiller Fællesrådet og lokalrådene en vigtig rolle som frivillige, der har påtaget sig en koordinerende rolle i deres lokalsamfund og i samarbejdet med Vejen Kommune.

Pejlemærker for udviklingen på området

Vejen Kommunes visionsgrundlag

”Vejen Kommune vil være en attraktiv erhvervs- og bosætningskommune, der skaber rammer og muligheder for trivsel, kvalitet og vækst.”

Af visionsgrundlaget fremgår det endvidere, at:

”Vejen Kommune vil være kendt for en dynamisk udvikling, der sker med respekt for de naturmæssige værdier og kommunens levende og aktive miljøer i by og på land.”

I forhold til udvikling i landdistrikterne betyder det, at Vejen Kommune arbejder for:

- at skabe rammer for lokal selvudvikling for at fastholde bæredygtige lokalsamfund

- at understøtte lokalområderne i den bedst mulige udnyttelse af forskellige ressourcer
- at udvikle nærdemokratiet med plads til forskellighed og med mulighed for lokal indflydelse og inddragelse

Som grundlag for denne Temaplan for Landdistrikter er desuden identificeret en række værdier og strukturer som nøgelfaktorer, der meget gerne skal være til stede, for at et lokalsamfund kan bevare sin sammenhængskraft og blive en velfungerende ramme for det gode hverdagsliv. Disse nøgelfaktorer er identificeret gennem dialog med Byrådet, Fællesrådet og på en workshop med lokalrådene i marts 2012.

Nøglefaktorer i velfungerende lokalsamfund

- mødesteder
- frivillighed og foreninger
- netværk, også med andre lokalsamfund
- ansvar for eget (og andres) liv
- nærhed og engagement
- tilgængelighed
- bæredygtighed
- sundhed og trivsel

Disse nøglefaktorer indgår som vigtige elementer i de fire indsatsområder, der beskrives i de følgende afsnit. De skal samtidig ses som et overordnet udtryk for, hvordan og på hvilke områder Vejen Kommune ønsker at understøtte udviklingen i kommunens landdistrikter i de kommende år.

Indsatsområder i landdistrikterne

Med udgangspunkt i erfaringerne fra den første Temaplan for Landdistrikter samt et ønske om at se på nye sammenhænge og nye muligheder er der for den kommende periode formuleret fire overordnede indsatsområder i Vejen Kommunes landdistriktspolitik:

- Livet på landet
- Naturen omkring os
- Erhverv & Turisme
- Organisering og kommunikation

De tre første indsatsområder skal ses i en sammenhæng, hvor de tilsammen berører de fleste af de emner, der har betydning i hverdagslivet, når man er bosat i Vejen Kommunes landdistrikter.

De er overskrifter for kommunens indsats i forhold til udvikling i landdistrikterne, der skal understøtte de lokale beboeres muligheder for at leve et godt hverdagsliv i det lokalsamfund, hvor de har valgt at bo og leve. Den konkrete indsats skal udmøntes via handlinger og målsætninger, som beskrives under hvert enkelt indsatsområde.

Det fjerde indsatsområde om organisering og kommunikation handler om den dialog og det samspil, der skal være mellem kommunen, de lokale beboere og deres repræsentanter, så vi sammen kan udvikle og udnytte de muligheder, der opstår, til gavn og glæde for alle i kommunen. Samspil, samarbejde og udnyttelse af fælles kompetencer er af afgørende betydning for at skabe synergi og sikre fremdrift i de projekter og handlinger, der bliver sat i gang i kommunens lokalsamfund.

Indsatsområde 1 – Livet på landet

Et godt nærmiljø er en vigtig forudsætning for beboernes trivsel, og for at et lokalområde kan være attraktivt at bo og leve sit hverdagsliv i. Mange ting indgår i et godt nærmiljø, og her kan fx nævnes: rummelighed, fællesskab, samvær og mødesteder, sammenhængskraft og social kapital samt ildsjæle og sejtrækkere i forening. Desuden er tilgængelighed i bred forstand af stor betydning, såvel fysisk tilgængelighed som det at have adgang til forskellige servicetilbud, selv om man bor langt ude på landet.

Tilgængelighed forudsætter en veludbygget infrastruktur i form af veje og stier til transport til og fra området, men også adgang for alle til fibernet og veludbyggede mobilnet med høj kapacitet og båndbredde, så beboere i landdistrikterne har mulighed for at deltage i samfundslivet på lige vilkår med folk i de større byer. En stor del

af beboerne i landsbyerne pendler hver dag på arbejde. Pendlingen kan understøttes af kollektiv trafik, men det vil være vanskeligt at tilgodese beboernes individuelle behov for transport. Muligheden for at kunne arbejde hjemmefra via hurtige internetforbindelser vil derfor være attraktiv for mange af dem. Ligeledes vil internettet kunne anvendes til blandt andet en række nye telemedicinske løsninger, som vil blive taget i brug i de kommende år, ikke mindst til gavn for beboerne i landdistrikterne. Hurtig bredbånd er endvidere en forudsætning for at drive et moderne landbrug.

Et lokalt mødested er ifølge en række undersøgelser en kritisk faktor og en af de helt afgørende forudsætninger for, at den lokale sammenhængskraft og sociale kapital kan opretholdes i et lokalsamfund. Her kan virtuelle mø-

desteder som fx en velfungerende lokal hjemmeside være et godt supplement, men de kan ikke erstatte det fysiske mødested. I det hele taget er det afgørende, at et lokalsamfund kan fungere som et godt opvækstområde for børn og unge, og en af forudsætningerne er, at der er let adgang mødesteder og til forskellige andre tilbud både i og uden for lokalområdet.

Det er væsentligt for at fastholde og styrke bosætningen i landdistrikterne, at Vejen Kommunes landsbyer fremstår attraktive med bygninger i god stand og med et godt bymiljø. Kommunen kan i nogle tilfælde understøtte med hjælp til nedrivning af forfaldne bygninger, så der bliver ryddet op og måske skabt plads til en ny bolig på stedet. Desuden kan kommunen i samspil med lokalrådene sikre vedligeholdelse af grønne områder, pladser og torve. Med

afsæt i de lokale udviklingsplaner, der spiller sammen med kommuneplanen, skal der desuden være mulighed for udbygning i de lokalområder, hvor der er efterspørgsel efter boliger.

Indsatser:

- Vejen Kommune vil i dialog med lokalrådene kortlægge eksisterende mødesteder, og der indledes en dialog om de fremtidige behov.
- Den kollektive trafik skal tilpasses, så den primært sikrer transportmuligheder til og fra lokalområderne for børn og unge under uddannelse. Der laves en analyse af privat og kollektiv trafik med henblik på at sikre tilgængelighed.
- Vejen Kommunes Trafiksikkerhedsplan, Cykelruteplan samt andre relevante planer udvikles løbende i dialog med lokalsamfundene og udgør rammerne for de specifikke indsatser på disse områder.
- Vejen Kommune arbejder for en fortsat udbygning af fibernet og andre digitale infrastrukturer overalt, så alle kommunens borgere har adgang til at udnytte hjemmearbejdspladser samt nye muligheder indenfor telemedicin, velfærdsteknologi og andre digitale services. Denne infrastruktur kan samtidig understøtte en intelligent og bæredygtig forsyning med blandt andet elektricitet.
- Vejen Kommune og lokalområderne samarbejder om markedsføring af de enkelte lokalsamfund og hele kommunen under et. Indsatsen koordineres via den kommunikationsplatform, som Vejen Kommune er i gang med at udvikle.

Indsatsområde 2 – Naturen omkring os

Vejen Kommune vil værne om naturen og vandmiljøet i det åbne land. Smukke steder og gode naturoplevelser er vigtige for alle - både for de, der bor på landet og i byen. Let adgang til naturen er måske netop det, der får mange til at vælge at slå sig ned og leve det gode hverdagsliv med deres familie på landet. Derfor er det vigtigt, at der er god dialog mellem landbruget og de lokale beboere om adgang til naturen via markveje og stier samt langs markskel, levende hegn og vandløb. Kommunen vil have fokus på kortlægning, udvikling og vedligeholdelse af stisystemer og på information om alle de muligheder, der er for gode naturoplevelser i Vejen Kommune.

I lokalområderne har man sammen med Vejen Kommune en interesse i, at landsbyer og landområder forskønnes og vedligeholdes, så de virker attraktive for beboere og besøgende. Turisme og lokal udvikling kan desuden understøttes ved,

at de lokale beboere med glæde viser deres område frem for besøgende og fortæller de gode lokale historier, der er knyttet til stedet. De gode lokale ambassadører er meget vigtige for at gøre Vejen Kommunes landdistrikter tilgængelige og attraktive for både besøgende og tilflyttere.

Anvendelse af grønne teknologier og alternative energikilder kan rumme potentialer for udvikling i Vejen Kommunes landsbysamfund både for den enkelte beboer, men også for fælles løsninger, som kan styrke bæredygtighed og sammenhold i området, samtidig med at belastningen af omgivelser og miljø reduceres. Her kan man i lokalområderne lade sig inspirere af Vejen Kommunes klimastrategi, der anviser forskellige muligheder, som man hver for sig eller i fællesskab kan sætte i værk i vore lokalsamfund.

Indsatser:

- Vejen Kommune varetager opgaven med at overvåge og sikre kvaliteten af naturen og vandmiljøet. Dette sker blandt andet via vand- og Natura 2000-handleplanerne samt naturkvalitetsplanlægningen.
- Pilotforsøg med landsbypedel-funktion evalueres i slutningen af 2013 med henblik på, om ordningerne skal fortsætte og eventuelt udvides til flere lokalområder.
- Vejen Kommune arbejder aktivt med stiplanlægning:
 - Vejen Kommune samarbejder med lokalrådene på begge sider af Kongeåen om at etablere en sti langs Kongeåen i hele kommunens udstrækning.
 - Vejen Kommune vil afholde en workshop for lokalråd m.fl. om etablering af stier i det åbne land.
- Der afsættes hvert år midler til etablering af nye cykelstier i kommunen fra 2012 til og med 2015.
- Vejen Kommune vil med udgangspunkt i klimastrategien give vejledning og understøtte anvendelse af grønne teknologier og alternative energikilder. Det kan blandt andet være til projekter, som medvirker til at sikre en lokal forsyning.
- Der arbejdes videre med formidling af naturoplevelser og gode lokale historier til turister og kommunens beboere blandt andet med anvendelse af digitale medier.

Indsatsområde 3 – Erhverv & Turisme

Forskellige typer af virksomheder for eksempel indenfor handel og håndværk har fortsat gode muligheder for at eksistere og udvikle sig i landdistrikter og lokalbyer, og Vejen Kommune vil understøtte det, der spirer frem. Den primære erhvervsudvikling med tiltrækning og etablering af større virksomheder vil dog fremover foregå i de udlagte erhvervsområder og især langs med motorvejen.

Med vores veludbyggede digitale infrastruktur er der rigtig gode muligheder for at etablere og drive forskellige former for servicevirksomheder overalt i kommunen, også fra en adresse i det åbne land. Det giver nye muligheder for iværksættere, at de kan starte virksomhed fra deres private bopæl. Samtidig er der særdeles gode muligheder for fjernarbejdspladser samt kontakt og samhandel med globale samarbejdspartnere via de lynhurtige forbindelser til omverden.

Der opstår også nye erhvervs- og indtjeningsmuligheder ved at tilbyde og levere service af forskellig art til vore gæster og turister. Her kan som eksempler nævnes potentialer langs Hærvejsruten gennem hele kommunen, langs Kyst-til-Kyst stien ved Holmeå samt langs den kommende sti ved Kongeåen. Tidligere er Vejen, Jels og Hovborg udpeget som områder med særligt potentiale for turisme, men mange andre steder i kommunen er der gode lokale historier og kvaliteter, som kan synliggøres med hjælp fra de lokale beboere. Vejen Kommune og UdviklingVejen vil med rådgivning og vejledning understøtte lokale erhvervsdrivende i udvikling og kommerciel udnyttelse af disse muligheder, idet turisme i lighed med andre brancher betragtes som et område med vækst- og indtjeningsmuligheder.

Vejen Kommunes erhvervs politik samt drifts- og udviklingsaftalen med UdviklingVejen vedrørende kommunens erhvervsservice og erhvervsudvikling udgør grundlaget for alle erhvervsfremmeaktiviteter. Desuden indgår Vejen Kommune i strategiske samarbejder med andre kommuner for generelt at understøtte vækst og erhvervsfremme.

Den gode dialog mellem de lokale erhvervsdrivende, herunder landbruget, og de øvrige beboere i det åbne land og landsbyerne skal sikres, så man opnår forståelse og hensyntagen til hinanden i dagligdagen. Her kan lokalrådene spille en vigtig rolle for sammen med beboerne at sikre dialog og gensidig forståelse, så man samtidig får styrket den sociale kapital og sammenhængskraften i lokalsamfundet.

Indsatser:

- Vejen Kommune arbejder for, at bestående centrale virksomheder i landdistrikterne fortsat har udviklingsmuligheder i respekt for miljø, natur og landskab. Der er samtidig opmærksomhed på trafikikkerheden i forhold til eventuel tung trafik på mindre veje i landområderne.
- UdviklingVejen tilbyder rådgivning og vejledning til såvel iværksættere som til eksisterende virksomheder i landdistrikterne.
- Vejen Kommune og UdviklingVejen samarbejder om at udpege konkrete indsatser for turismeudvikling med udgangspunkt i Vejen Kommunes turismestrategi.
- Turisme betragtes som et erhverv med vækstmuligheder på lige fod med andre erhvervsaktiviteter.
- Der skal arbejdes med en oplysningskampagne om mulighederne for en prioriteret anvendelse af tiloversblevne landbrugsbygninger.
- Med udgangspunkt blandt andet i LAG-Vejens udviklingsstrategi er der en tæt dialog mellem Vejen Kommune, UdviklingVejen og LAG-Vejens med henblik på at fremme erhvervsprojekter for eksempel vedrørende lokale fødevarerprodukter eller forskellige former for servicevirksomheder.

Fakta om landbruget:

- 8,5 % af befolkningen i Vejen Kommune er beskæftiget i landbruget mod 3% i hele landet.
- I alt er ca. 13 % beskæftiget med landbrugsrelaterede erhverv i Vejen Kommune.
- I Vejen Kommune er der en intensiv husdyrproduktion med ca. 60.400 dyreenheder fordelt med 65% på kvæg og 30% på svin.
- I Vejen Kommune er der ca. 63.200 ha landbrugsjord.

Indsatsområde 4 – Organisering og kommunikation

Et overordnet princip for Vejen Kommunes landdistriktspolitik er at understøtte udvikling i lokalområderne økonomisk, planlægningsmæssigt samt på mange andre måder. Den vigtigste drivkraft i denne udvikling er samarbejdet mellem kommunen og de lokale ildsjæle. De gør, med udgangspunkt i de lokale udfordringer og muligheder, en meget stor indsats for at sikre sammenhængskraft, liv og fællesskab i kommunens lokalsamfund, så beboerne sammen kan leve ”det gode hverdagsliv”.

Organiseringen af samarbejdet i kommunen skal understøtte denne virkelighed, og nogle vigtige medspillere er derfor de 21 lokalråd samt Fællesrådet for Landsbysamfund i Vejen Kommune. De er etableret på initiativ af beboerne i kommunens lokalsamfund og repræsenterer derfor på en udmærket måde beboerne i forhold til Vejen Kommune. Lokalrådene har endvidere med sine frivillige lokale repræsentanter påta-

get sig rollen som tovholdere på de lokale udviklingsplaner, der skal understøtte og skabe fremdrift i en fortsat udvikling af hvert lokalsamfund med udgangspunkt i de lokale ønsker og muligheder.

En åben og konstant dialog mellem Vejen Kommune, lokalsamfund og lokale beboere om udfordringer, ideer og muligheder er en afgørende forudsætning for, at vi i fællesskab kan udnytte den energi og de potentialer, der findes mange steder i kommunen. Kommunikation mellem kommune, Fællesråd, lokalråd og lokale beboere skal derfor organiseres på en måde, så den bedst muligt understøtter dette formål.

Økonomiudvalget er Vejen Kommunes landdistriktsudvalg, og arbejdet med landdistriktsudvikling er primært forankret i afdelingen for Udvikling og Erhverv, hvor en medarbejder varetager funktionen som landdistriktskoordinator.

Indsatser:

- Der udarbejdes et årshjul, der skal give en samlet oversigt over årets indsatser og begivenheder i relation til landdistriktsudvikling i Vejen Kommune. Opfølgning og evaluering indgår som elementer i årshjulet.
- I Udvikling og Erhverv er der afsat ressourcer til varetagelse af funktionen som landdistriktskoordinator.
- Vejen Kommune yder støtte til LAG-Vejens koordinator, så koordinatoren har ekstra timer til at rådgive lokalrådene og til blandt andet at hjælpe dem med at udarbejde projektansøgninger.
- Vejen Kommune yder hvert år økonomisk støtte til aktiviteterne i Fællesrådet og i lokalrådene.
- Kommunen afsætter ligeledes midler til medfinansiering af visse LAG-projekter, idet der som udgangspunkt dog ikke kan ydes kommunal støtte til virksomheder eller privatpersoner.
- Vejen Kommune vil tilstræbe gennem de årlige møder med lokalrådene og Fællesrådet at orientere om sager der vedrører et eller flere af kommunens lokalområder.

Landdistriktskoordinatorens rolle:

Vejen Kommunes landdistriktskoordinator fungerer som kontaktperson, tovholder eller koordinator i samspillet mellem lokalrådene og kommunens afdelinger. Desuden samarbejder landdistriktskoordinatoren med LAG-Vejen og deltager som observatør i LAG-Vejens bestyrelsesmøder.

Økonomi

Vejen Kommune yder økonomisk støtte til udviklingen i landdistrikterne, bl.a.:

- Støtte til Fællesråd og lokalråd: (527.583 kr. i 2012)
- Støtte til visse LAG-projekter: (687.000 kr. afsat i 2012)
- Støtte til LAG-koordinator: (200.000 kr. i alt i 2012-13)
- Støtte til lokale anlægsprojekter efter konkret vurdering i Byrådet (i perioden 2007 - 2012 i alt 8.2 mio kr.)

